

ב"ה

פרשת בשלח

וידי משה כבדים

שמות יז, יב.

כשמכים יהודים זה לא הזמן להתפלל

¹ "וידי משה כבדים" - לכאורה אינו מובן: כיון שמעלתו של משה רבינו גדלה ביותר, שהוציאנו ממצרים, קרע לנו את הים והוריד לנו את המן כו², איך יתכן שכבדו ידיו?! ומאי שנא בקריעת ים סוף שנאמר³ "הרם את מטך ונטה את ירך על הים", ולא כבדו ידיו, ואילו כאן כבדו ידיו?! – מפרש רש"י "בשביל שנתעצל במצוה ומנה אחר תחתיו נתיקרו ידיו".

וצריך להבין: מפורש בקרא⁴ "אנכי נצב על ראש הגבעה וגו' ויהי ידיו אמונה גו'" (פרוש השמים בתפלה נאמנה כו⁵), היינו, שאין פירוש הדברים שמשה רבינו נמנע מלהשתתף במלחמת עמלק, אלא שחלקו במלחמה היה על ידי תפלתו, וכדאיתא בזהר⁶ שמשה רבינו התאמץ במלחמת עמלק למעלה ("אנא אזמין גרמי לההוא קרבא דלעילא") [אמר משה, אני אזמן עצמי לאותו קרב שלמעלה], באותה מדה שיהושע התאמץ במלחמת עמלק למטה, וכיון שבמלחמה למעלה היה משה יכול להצליח יותר מיהושע - מדוע מגיע עונש למשה על ש"מנה אחר תחתיו" לצורך המלחמה למטה?!

אך הענין הוא⁷ - שכאשר ישנו מעמד ומצב שמכים יהודים, "בא הכלב ונשכו", צריך מיד לצאת ולעזור לבני ישראל על ידי מלחמה בידיים כפשוטו.

¹ שמות יז, יב.

² ע"פ לשון רש"י שלח יג, ל. האזינו לב, מח.

³ פרשתנו יד, טז.

⁴ פרשתנו יז, ט-יב.

⁵ פרש"י עה"פ.

⁶ פרשתנו ח"ב סב, ב.

⁷ ראה גם לקו"ש חכ"א ע' 94 ואילך.

- מי שאינו יכול להלחם בידיו, אינו יכול, ואז עליו להתפלל ולומר תהלים כדי שינצחו במלחמה; אבל מי שיכול להלחם בידיו, עליו לצאת ולהלחם בידיו, ולא עכשיו הוא הזמן להתפלל ולומר תהלים. וכיון שמשא לא יצא בעצמו להלחם בידים, אלא "מִנָּה אחר תחתיו", לכן "נתייקרו ידיו".

ואין לשאול מניין היה למשה לדעת שצריך בעצמו לצאת ולהלחם בידים, אף שלא נצטווה על זה - כי, בקריעת ים סוף, שהיתה לפני מלחמת עמלק, אמר כבר הקב"ה למשה: "מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו"⁸, ופירש רש"י, "שהיה משה עומד ומתפלל, אמר לו הקב"ה, לא עת עתה להאריך בתפלה, שישראל נתונים בצרה"; ישראל נתונים בצרה, ואתה עומד ומתפלל?!...! - "דבר אל בני ישראל ויסעו", צריך ללכת עם הרגלים בפועל!

כלומר: מבלי הבט על גודל מעלת תפלת משה, שזהו האופן הכי נעלה בתפלה, להיותה "תפלת עשיר"⁹, "מדינה חרבה כו' והיא שלך גזור שתבנה"¹⁰ - אומר הקב"ה למשה "לא עת עתה להאריך בתפלה": "ואתם תחרישון"¹¹, "בעתיקא תליא מילתא"¹²: זהו מקום שתפלתך אינה יכולה להועיל. הדבר היחידי שיכולים לעשות - הרי זה כלי לקבל, שזהו הענין ד"ויסעו", הליכה ברגלים בפועל... ולכן, גם במלחמת עמלק היה משה רבינו צריך לצאת בעצמו ולהלחם בידים יחד עם בני ישראל.

ועל פי זה יובן גם בנוגע לעונש של משה ש"נתייקרו ידיו" ("וידי משה כבדים"):

לכאורה אינו מובן: ענין העונש צריך להיות באופן של "מדה כנגד מדה"¹³. ובנדון דידן, כיון שהטענה היתה על זה ש"אנכי נצב גו'" להתפלל על בני ישראל - מדוע נענש ב"ידיו", "וידי משה כבדים"?! ומה גם שהענין ד"ידי משה כבדים" היה יכול להזיק לבני ישראל, שהרי "כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידו וגבר עמלק"¹⁴, ואם כן, למה נענש בענין שיכול להזיק לבני ישראל, ולא בענין שנוגע אליו בלבד?!

אך הענין הוא - שכיון שהיה לו להשתתף עם כל בני ישראל על ידי מלחמה בידים, לכן נענש במדה כנגד מדה - ש"ידי משה כבדים", "נתייקרו ידיו".

וזוהי גם מעלת המשיח:

---

⁸ פרשתנו יד, טו.
⁹ ראה זח"א קסח, ב.
¹⁰ מדרש תהלים (שוח"ט) ויל"ש עה"פ תהלים ז, א.
¹¹ פרשתנו שם, יד.
¹² זח"ב מח, א.
¹³ סנהדרין ז, סע"א. וראה סוטה ח, ב ואילך.
¹⁴ פרשתנו שם, יא.

בנוגע למשיח נאמר¹⁵ "חלינו הוא נשא גו' והוא מחולל מפשעינו ומדוכא מעוונותינו", וכדאיתא בגמרא¹⁶ ש"יתב ביני עניי סובלי חלאים (מנוגעים, והוא נמי מנוגע), וכולן (מי שיש לו ארבע וחמש נגעים) שָׁרוּ ואסירי בחד זימנא (מתירין כל נגעתן ביחד ומקנחין אותן, והוזרין וקושרין אותן), איהו (משיח) שְׁרִי תָד ואסיר תָד (נגע ומקנחו וקושרו, ואחר כך מתיר האחר ועושה כן, ואינו מתיר שני נגעים יחד), אמר דילמא מבעינא דלא איעכב" (אי בעי לי לצאת וליגאל את ישראל (שהרי כאשר ישראל עושין תשובה, אזי "מיד הן נגאלין"¹⁷), לא איתעכב כדי קשירת שני נגעים).

ולכאורה אינו מובן: כיצד יתכן שיהיה למשיח נגעים (פצעים)!!

אך הענין הוא - שזהו לפי ש"עמו אנכי בצרה"¹⁸, "שכינתא בגלותא"¹⁹, והיינו, שמשיח נמצא יחד עם כל בני ישראל, כפי שהם במצבם הם, ומנצל את כל עניניו כדי לעזור ולסייע להם, ולכן, כאשר כל בני ישראל מתייסרים, אזי מתייסר גם משיח, ולא רק בענינים שנחשבים אצלו להתייסרות, אלא בענינים שנחשבים ליסורים אצל יהודים פשוטים, שאינם שייכים לרוחניות, ואין להם אלא מה שרואים בגשמיות - הרי הוא נמצא עמהם במעמדם ומצבם.

- ישנם אמנם יסורי הגלות באופן ד"בחומר דא קל וחומר, ובלבנים דא ליבון הלכתא"²⁰, כמבואר בתורה אור²¹, אבל, ישנם יהודים שאינם יודעים ענין הנזכר לעיל המבואר בתורה אור, ואפילו אם יודעים זאת, אינם מבינים כיצד שייך "להתייסר" עם "קל וחומר" ... הם יודעים ש"התייסרות" משמעותה דוחק בפרנסה, או פצע כפשוטו!...

ובכן, גם ביחס אליהם צריך להיות הענין ד"עמו אנכי בצרה", וזוהי המעלה של משיח שנמצא יחד עם כל בני ישראל.

וכמו כן מצינו²² אצל בעל ההילולא, כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר, ש"תְּלִינּוּ הוא נשא גו'", כולל ובמיוחד בנוגע לכח הדיבור שבפה, שהשתמש בו להפיץ תורה, נגלה וחסידות, עבור כל בני ישראל. וכפי ששאלו אצלו²³: רבי...²⁴ אפילו אם יש איזה טענות כלפיכם, ורוצים להעניש אתכם - היתכן לעשות זאת בנוגע לענין

¹⁵ ישע' נג, ד-ה.

¹⁶ סנהדרין צח, א (ובפרש"י).

¹⁷ רמב"ם הל' תשובה ז, ה.

¹⁸ תהלים צא, טו. וראה תענית טז, א.

¹⁹ ראה זהר ח"א כז, ב. ח"ב ב, ב. ח"ג עה, ב. ועוד. וראה מגילה כט, א. ספרי ס"פ מסעי.

²⁰ זהר ח"א כז, א. ח"ג קנג, א. רכט, ב.

²¹ ר"פ שמות.

²² ראה גם תו"מ חנ"א ס"ע 132. וש"נ.

²³ ראה גם התוועדיות תשמ"ה ח"א ריש ע' 382. תשנ"ב ח"ב ע' 146 ואילך.

²⁴ כ"ק אדמו"ר שליט"א בכה באמרו זאת (המו"ל).

הדיבור, ענין שמסרתם לגמרי להקב"ה, על ידי זה שהשתמשתם בו בכל שנות חייכם עבור הפצת היהדות מתוך מסירות נפש בגוף ובנפש, והצלחתם על ידי זה לפעול דירה בתחתונים?!...

אלא שזהו הענין ד"עמו אנכי בצרה" ... שלכן "חלינו הוא נשא"...

וזוהי גם הוראה לכל אחד ואחת - שכל יהודי שפוגש, צעיר או זקן, איש או אשה, צריך לפעול עמו כפי שהוא במעמדו ומצבו.

ועל ידי זה נעשית היציאה ממצרים, ש"כל המלכיות (גלויות) נקראות על שם מצרים"²⁵, ובאים לגאולה העתידה, עליה נאמר²⁶ "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" - "נפלאות" אפילו לגבי יציאת מצרים²⁷, בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש, ו"שמחת עולם על ראשם"²⁸.

קטע משיחת ש"פ בשלח, י"ז שבט, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תש"ל ח"ב ע' 166.

²⁵ ב"ר פט"ז, ד.

²⁶ מיכה ז, טו.

²⁷ ראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' תפז). וש"נ.

²⁸ ישע' לה, י"ד. נא, יא.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"י ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה